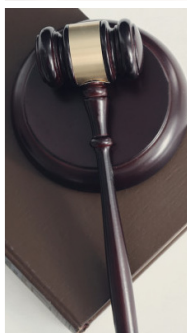
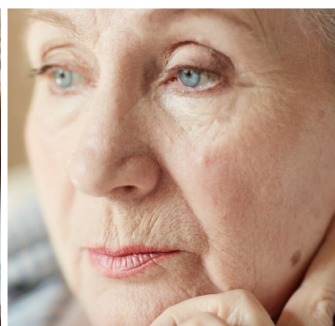

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

УСПІШНІ СПРАВИ

надання безоплатної
правової допомоги

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

УСПІШНІ СПРАВИ

надання безоплатної
правової допомоги

2021 / ЗБІРКА 2

Успішні справи надання безоплатної правової допомоги

Збірка 2 2021 рік

Видання є зібранням вдалих кейсів надання безоплатної правової допомоги, що ілюструють випадки, коли люди змогли захистити свої права з допомогою юристів системи надання БПД та адвокатів, що з нею співпрацюють. Тематика збірки – сімейне, трудове, земельне, цивільне право тощо.

Інформацію та матеріали цього видання можна вільно копіювати, перевидавати й розповсюджувати по всій території України всіма способами, якщо це робиться безоплатно для кінцевого споживача та якщо при такому копіюванні, перевиданні й розповсюдженні є обов'язкове посилання на систему безоплатної правової допомоги.

ЗМІСТ

Захистити права кожного	5
-------------------------------	---

Сімейне право

Кинув дружину з дитиною – плати аліменти обом	6
Дитячий максималізм: розцінити виховання як домашнє насильство	8
Смс із погрозами довели факт психологічного насильства	10
Як визнати батьківство, якщо батько відмовляється від дитини?	12
Як подружжя 16 років ділило майно та завдяки адвокатам БПД уклало мирову угоду	14
Ще один шанс бути мамою	16
Син не допомагав матері. Тепер платить аліменти на її утримання	18
З постраждалої у кривдницю і назад	20

Спадкове право

Як брат із сестрою воювали за три метри успадкованої житлової площі	22
--	----

Земельне право

Як одна літера ледь не позбавила чоловіка права на землю	24
--	----

Трудове право

Звільнили за прогули, яких не було. Суд поновив на роботі	26
За затримку виплати зарплати при звільненні роботодавець сплатив втричі більше	28

Цивільне право

Меблі розбрату: ФОП ошукав пенсіонерку, але поплатився	30
Матеріальна та моральна компенсація від падіння рекламної вивіски	32
Відмовили у безкоштовному проїзді? Звертайтеся до суду	34
Як переселенці отримати виплати у зв'язку з втратою годувальника	36
«Я зачитувала йому вголос документи, оскільки клієнт не вміє ні читати, ні писати»	38
Банк «накрутив» борг з трьох до 120 тисяч: як вирішили проблему	40
Відшкодування шкоди, завданої собакою бійцівської породи	42

Кримінальне право

Конфлікт між сусідами закінчився криміналом та компенсацією 20 тис. грн моральної шкоди	44
--	----

Адміністративне право

Близько 75 тис. грн компенсації за незаконні дії слідства	46
--	----

Адміністративні правопорушення

Допомога водіям: як запобігти безпідставному штрафу	48
--	----

Житлове право

За чий рахунок встановлюється газовий лічильник у квартирі споживача	50
---	----

ЗАХИСТИТИ ПРАВА КОЖНОГО

Система безоплатної правової допомоги працює для того, щоб кожен мав можливість захистити свої права. Розгалужена мережа центрів із надання БВПД налічує понад 500 точок доступу та охоплює всю територію України.

З 2013 року по вересень 2021 українцям було надано майже 4 млн послуг правової допомоги. Це близько 2,9 млн консультацій та роз'яснень із правових питань та понад 1 млн. випадків надання безоплатної вторинної правової допомоги, яка передбачає захист, здійснення представництва інтересів у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами, а також складення документів процесуального характеру.

Скористатися безоплатною вторинною правовою допомогою можуть особи, які мають низький рівень доходу (не більше двох прожиткових мінімумів) учасники бойових дій, внутрішньо переміщені особи, постраждалі від домашнього насильства, діти та інші категорії населення, визначені Законом України «Про безоплатну правову допомогу» (стаття 14).

Система БПД почала надавати правову допомогу з криміналу з 2013 року, а у цивільних та адміністративних справах – з 2015 року. Найчастіше клієнти звертаються щодо питань із цивільного права та цивільного процесу (понад 609,6 тис. звернень), сімейного права (477,2 тис.) та спадкового права (понад 308 тис.)

У цій збірці – приклади успішних кейсів юристів та адвокатів, які співпрацюють з системою безоплатної правової допомоги, у сфері сімейного, трудового, земельного, цивільного права тощо.

КИНУВ ДРУЖИНУ З ДИТИНОЮ – ПЛАТИ АЛІМЕНТИ ОБОМ

Щасливе сімейне життя Оксани виявилось занадто коротким – чоловік покинув її напризволяще вагітною без засобів для існування.

Оксана та Андрій одружилися у серпні 2019 року. Але сімейне життя не склалося, і чоловік пішов, гримнувши дверима. Жінка залишилася жити зі своєю старенькою бабусею. Про те, щоб матеріально допомогти вагітній Оксані, Андрій навіть не думав. Під час спільного проживання він працював, однак доходи приховував.

У червні 2020 року Оксана народила донечку. Андрій навіть не поцікавився цим. А коли дізнався, малеча не розтопила серце батька – допомагати матеріально він все одно не хотів. Оксані не вистачало грошей навіть на найнеобхідніше. Адже вона доглядає за немовлям, якому немає й року, і не може піти працювати. А старенька бабуся, з якою вони проживають разом, не може утримувати онучку та правнучку на свою невелику пенсію.

Скрутна ситуація змусила жінку звернутися до **Ужгородського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** з проханням допомогти стягнути аліменти на дитину та на своє утримання.

Для представництва інтересів Оксани у справі про стягнення аліментів на утримання малолітньої доньки та на своє утримання до досягнення дитиною трьох років місцевий центр призначив юристку Яну Буковецьку.

Фахівчиня центру підготувала та подала до суду позов з вимогою стягнути з чоловіка аліменти на утримання малолітньої доньки в розмірі 2 тис. гривень щомісяця, а також аліменти на утримання дружини до досягнення дитиною трьох років в розмірі 2 тис. гривень щомісяця. В обґрунтуванні позовних вимог юристка посилалася на те, що чоловік

Оксани є фізично здоровим, іншої родини не має, інших дітей на утриманні також не має.

«Дружина, з якою проживає дитина, має право на утримання від чоловіка – батька дитини – до досягнення дитиною трьох років. І право на таке на утримання жінка має незалежно від того, чи вона працює та від її матеріального становища, за умови, що чоловік може надавати матеріальну допомогу. Таким чином, право дружини на утримання виникає на підставі складу таких юридичних фактів: проживання з нею дитини, походження дитини від чоловіка, а також здатність чоловіка надавати матеріальну допомогу», – говорить Яна Буковецька.

Суд задовольнив позовні вимоги у повному обсязі та зобов'язав чоловіка виплачувати аліменти на утримання малолітньої дочки в розмірі 2 тис. гривень щомісячно до досягнення дитиною повноліття, а також аліменти в розмірі 2 тис. гривень на утримання дружини до досягнення дитиною трьох років.

Судова справа № **308/8135/20**

ДИТЯЧИЙ МАКСИМАЛІЗМ: РОЗЦІНИТИ ВИХОВАННЯ ЯК ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Від домашнього насильства можуть страждати усі: жінки, діти, літні батьки, чоловіки, сестри чи брати. А інколи буває й так, що людина обмовляє іншу, звинувачуючи у домашньому насильстві.

До Білоцерківського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги звернулася Інна. Вона розповіла, що її донька-підліток звернулася до поліції з заявою про те, що мати нібито знущається з неї: забрала ключі від квартири і телефон, щоб вона не могла спілкуватися з батьком та подругами, не випускала її з дому.

Працівники поліції склали протокол про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП (вчинення насильства в сім'ї). Суд першої інстанції визнав Інну винною у вчиненні щодо своєї доньки домашнього насильства. Її притягнули до адміністративної відповідальності та наклали штраф. Хоча сума штрафу була незначна, жінку обурило безпідставність призначеного покарання. Адже вона опікується добробутом своєї доньки, займається її вихованням та розвитком.

Інні призначили представника – адвокатку Інну Олійник, які співпрацює з системою БПД.

У ході вивчення справи з'ясувалося, що з батьком дитини Інна розлучена. Він матеріально допомагає дитині, але між колишнім подружжям стосунки дуже напружені. На думку матері, дочка потрапила під поганий вплив, забагато часу приділяє дозвіллю та розвагам з подругами. Якщо мати робить зауваження, виховує її, то батько доньку підтримує, дає кишенькові гроші на розваги. Оскільки бесіди та вмовляння не діяли, Інна з виховною метою тимчасово забрала телефон та заборонила гуляти з друзями. Щоб за до квартири не приходили її подружки, забрала ключі, бо помітила, що зникають речі. Донька розцінила це як домашнє насильство.

«Я вперше мала досвід представництва в цій категорії справ. Ситуація ускладнювалася ще й тим, що клієнтка звернулася по правову допомогу вже після рішення суду першої інстанції. Жінка була у розпачі, висновки суду її просто приголомшили, до того ж стосунки з дитиною-підлітком було вкрай важко налагодити», – розповідає Інна Олійник.

Адвокатка подала апеляцію. Збираючи докази, спілкуючись із педагогами, вона з'ясувала, що дівчинка досить добре навчається, товариська, відвідує гуртки. Мати бере участь у шкільних заходах, навіть отримувала подяки класного керівника за відповідальне ставлення до виховання своєї дитини та за активну участь у житті класу. Це Інна Олійник зазначила в обґрунтуванні апеляційної скарги.

Апеляційний суд скасував постанову, якою жінку притягнуто до адмінвідповідальності, а провадження щодо неї закрито за відсутності в її діях складу адміністративного правопорушення. Під час судового засідання дівчинка визнала, що мама її любить і дбає про неї.

«Для мене очевидним було те, що конфлікт колишнього подружжя негативно відбивався на стосунках клієнтки з донькою. Найбільшим здобутком цієї справи, як на мене, є не оскарження постанови про адміністративне правопорушення. Головне – це примирення матері і доньки, дівчинка переосмислила свої вчинки та поведінку, пообіцяла виправитися», – говорить Інна Олійник.

Судова справа **№357/7738/20**

СМС ІЗ ПОГРОЗАМИ ДОВЕЛИ ФАКТ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА

Ольга прожила з чоловіком три з половиною роки. Офіційно не розписувалися, жили у неї – в будинку, де мешкала вона з маленьким сином від першого шлюбу та її старенькі батьки. Але спільне життя не склалося, тож жінка вирішила припинити стосунки. І тут почалося пекло.

Чоловік почав систематично влаштовувати сварки та скандали, в тому числі в присутності дитини. Ольга неодноразово зверталася до поліції – за минулий рік зареєстровано сім скарг! Чоловіка притягали до адміністративної відповідальності, проте він не вгамовувався: підстерігав біля будинку, зустрічав на вулиці та залякував, обіцяв помститися за те, що так з ним обійшлася. Дійшло до того, що Ольга не могла спокійно вийти на вулицю без супроводу інших людей.

Та й удома кривдник не давав жінці спокою – вона регулярно отримувала дзвінки та смс з погрозами та образами.

Щоб захиститися від колишнього співмешканця, Ольга звернулася до **Ковельського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** та розповіла свою історію. Оскільки постраждали від домашнього насильства мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, жінці було призначено адвоката Романа Горблюка, який співпрацює з системою БПД.

«Зважаючи на вид насильства, яке вчиняв кривдник, ця справа є специфічною і дещо відрізняється від інших аналогічних справ про домашнє насильство. Адже після припинення відносин між особами, які спільно проживали однією сім'єю, але не перебували у шлюбі між собою, кривдник не полишав

у спокої свою колишню співмешканку – переслідував її, ображав, погрожував. І це відбувалось постійно. Фактично, кривдник не давав жінці спокійно жити», – розповідає адвокат Роман Горблюк.

Адвокат підготував та подав до суду позовну заяву про видачу обмежувального припису. Суд розглянув надані докази – судові постанови про притягнення чоловіка до адміністративної відповідальності за хуліганські дії щодо Ольги, в тому числі в стані алкогольного сп'яніння та роздруківки смс-повідомлень з погрозами – і дійшов висновку, що факт систематичного психологічного насильства є доведеним.

Заява про видачу обмежувального припису була задоволена повністю – кривднику тепер заборонено наближатися до будинку Ольги ближче ніж 100 метрів, а також особисто і через третіх осіб розшукувати, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватись з нею чи її сином. Обмежувальний припис виданий строком на 4 місяці.

Судова справа **№159/4959/20**

ЯК ВИЗНАТИ БАТЬКІВСТВО, ЯКЩО БАТЬКО ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІД ДИТИНИ?

Марія звернулася до **Вижницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** з проханням допомоги змусити батька її дитини визнати батьківство.

Коли помер чоловік Марії, до неї почав залицятися Петро, пропонував переїхати жити до нього. У неї на той час було двоє дітей від попереднього шлюбу, вона не хотіла залишати їх надовго без нагляду. Тому проживали то у неї вдома, то у будинку матері чоловіка. Вели спільне господарство, купили корову, доглядали за городом.

Петро хотів спільну дитину, тож коли жінка завагітніла, зрадив. Ходив з нею до лікарні на УЗД. Та на шостому місяці вагітності у Марії погіршилося здоров'я, її забрала швидка у лікарню. І тут сімейне життя дало тріщину. У лікарні Петро з'явився тільки раз. грошей на лікування не давав...

Марія народила дівчинку Софійку. Але хвилювання під час вагітності призвели до післяпологової депресії та нервового зриву. Марія отримала інвалідність. Спільна дитина не допомогла парі налагодити стосунки – конфлікти стали звичним явищем. Спочатку Петро визнавав Софію як свою дочку, бавився з нею, купував одяг та іграшки. Та потім, коли жінка відмовилася переїхати до нього, бо не могла залишити своїх старших дітей, він відмовився визнавати себе батьком Софії.

Адвокат Ігор Стадник, якому доручили захищати права жінки, звернувся до суду з позовом про визнання батьківства.

На судове засідання Петро також не з'явився, проте надав відзив на позов, в якому зазначив, що ніколи не проживав із матір'ю дитини однією сім'єю. А твердження Марії про ведення спільного господарства, спільний бюджет, спільний побут – вигадані.

Проте сусіди Петра і Марії виступили у суді та розповіли, що неодноразово бачили, як Марія допомагала чоловікові по господарству, вони разом працювали на городі, а коляска з дитиною стояла у дворі. До того ж, при народженні дитина зареєстрована по батькові як Петрівна.

Та попри це Петро відмовлявся визнати батьківство. Суд призначив судову медичну молекулярно-генетичну експертизу, яка мала точно встановити, хто є біологічним батьком дитини. Але чоловік категорично відмовився надати зразки біологічного матеріалу.

Оскільки чоловік неодноразово ухилявся від надання біологічного матеріалу, суд встановив походження дитини від Петра на підставі інших доказів.

«Примусово притягнути відповідача до проведення генетичної експертизи для визнання батьківства неможливо. Однак у разі ухилення від подання експертам необхідних біологічних матеріалів суд може визнати факт, для з'ясування якого експертиза була призначена, або відмовити в його визнанні», – говорить адвокат Ігор Стадник.

Також варто знати, що позовна давність за цією категорією справ не застосовується – особа має право звернутися до суду щодо встановлення батьківства будь-якої миті, з дня народження дитини, (тобто її реєстрації) і до досягнення дитиною 18 років.

Судова справа № 713/545/19

ЯК ПОДРУЖЖЯ 16 РОКІВ ДІЛИЛО МАЙНО ТА ЗАВДЯКИ АДВОКАТАМ БПД УКЛАЛО МИРОВУ УГОДУ

Колишнє подружжя Марина та Сергій 16 років не могли поділити спільно нажите майно. Вперше вони звернулися до суду у 2004 році. Потім ще кілька разів, але потрібного результату так і не досягли. І врешті решт прийшли до **Кременецького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**.

Першою звернулася пані Марина, правову допомогу клієнтці надавав адвокат Віталій Сідоров, який співпрацює з системою БПД.

Пізніше попросив представляти його інтереси в суді і пан Сергій. Правову допомогу чоловіку надавала адвокатка Мар'яна Булава, яка співпрацює з системою БПД.

Суть справи полягала у тому, що попри те, що протягом тривалого часу подружжя ділило житловий будинок та господарські споруди, однак вони як співвласники майна не могли присвоїти своїй частині житлового будинку окрему поштову адресу та здійснити реконструкцію або будівництво без згоди іншого співвласника.

Щоб вирішити непросту ситуацію, адвокати запропонували укласти мирову угоду.

«Уникнути тривалого судового процесу можливо. Так, статтею 367 Цивільного кодексу України передбачено, що майно, що є у спільній частковій власності, може бути поділене в натурі між співвласниками за домовленістю між ними. Договір про поділ нерухомого майна, що є у спільній частковій власності,

укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню», – коментує адвокат Віталій Сідоров.

Ухвалою суду у 2021 році затверджено мирову угоду між колишнім подружжям щодо остаточного поділу спільно нажитого майна.

Кожен із подружжя отримав у власність як окремі об'єкти нерухомого майна частки у будинковолодінні.

«У разі виділу співвласником у натурі частки із спільного майна для співвласника, який здійснив такий виділ, право спільної часткової власності на це майно припиняється. Така особа набуває право власності на виділене майно, і у випадку, встановленому законом, таке право підлягає реєстрації», – коментує адвокатка Мар'яна Булава.

Тож після 16 років судової тяганини майно нарешті поділене.

ЩЕ ОДИН ШАНС БУТИ МАМОЮ

У нашому житті трапляються ситуації, коли здається, що все настільки погано, що земля тікає з-під ніг. Але треба пам'ятати, що вихід існує у будь-якій ситуації, якою б складною вона була. Ця історія про те, як мати через негаразди в житті ледь не втратила свою дитину. Але, на щастя, вона вчасно опам'яталася і виправила ситуацію. Як результат – сім'я воз'єдналася, а жінка і її донька отримали шанс на спільне щасливе майбутнє.

Олену збиралися позбавити батьківських прав на доньку за злісне невиконання батьківських обов'язків. Тому вона була вимушена звернутися до **Володимирецького бюро правової допомоги**, що на Рівненщині, та розповіла таку історію.

У неї помер чоловік, тривалий час вона перебувала в депресії, почала сильно пиячити. Через незадовільні побутові умови перебування дитини були – бруд і відсутність свіжої їжі – та недогляд за донькою сім'я потрапила під соціальний супровід як така, що перебуває у складних життєвих обставинах у зв'язку із схильністю матері до зловживання алкоголем. Постало питання позбавлення Олени батьківських прав.

Однак Олена доньку дуже любить і намагається змінитися – вже пів року не вживає алкоголь та налагоджує побут.

За справу взялася адвокатка Оксана Полюхович, яка співпрацює із Сарненським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги

«Спілкуючись з Оленою, я бачила, що вона справді розкаюється, їй соромно за свою поведінку. Вона хоче повернутись до нормального життя і бути гідною мамою для своєї дитини. У законодавстві України існують чіткі підстави коли батьків можуть позбавити батьківських прав. Зокрема, якщо батьки ухиляються від виконання своїх обов'язків по вихованню ди-

тини, жорстоко поводяться з нею, є хронічними алкоголіками або наркоманами, вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва, засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини. Усе це – не історія Олени», – говорить Оксана Полюхович.

Тож адвокатка зібрала докази для захисту. Зокрема, на судовому засіданні донька Олени розповіла, що мама її дуже любить, а вона любить маму. Стверджувала, що мама цікавиться її навчанням, купує одяг, шкільне приладдя. І дуже боїться, що її заберуть у мамі. На думку психолога, який також виступав у суді, розлучення матері з дитиною в даному випадку завдасть обом додаткової психологічної травми, адже дитина почувається у сім'ї комфортно.

У ході судового розгляду справи суд встановив, що Олена справді має окремі проблеми в організації життя сім'ї, однак умисно та систематично від виховання своєї доньки не ухиляється. Подальше перебування дитини в сім'ї не становить для неї небезпеки.

Тож суд відмовив органу опіки і піклування у позбавленні Олени батьківських прав. Адже застосування такого крайнього заходу втручання у сімейне життя, як позбавлення батьківських прав, в даному випадку не є виправданим.

Олена отримала другий шанс стати нормальною мамою.

Судова справа № 556/1867/19

СИН НЕ ДОПОМАГАВ МАТЕРІ. ТЕПЕР ПЛАТИТЬ АЛІМЕНТИ НА ЇЇ УТРИМАННЯ

Утримання батьків дітьми є компенсацією за утримання і турботу, надану батьками дитині. Як правило, дорослі діти добровільно допомагають своїм непрацездатним батькам і турбуються про них. Але іноді, щоб отримати матеріальну допомогу від дітей, батьки вимушені звертатись до суду з позовом про стягнення аліментів.

Так сталося і з Надією Степанівною. Літня жінка прийшла до **Вільшанського бюро правової допомоги**, що на Кіровоградщині, та розповіла свою сумну історію. Живе старенька одна. Чоловіка або іншої близької людини, окрім сина, вона не має. Але рідний син давно забув про свою матір, спілкуватися не бажає.

Жінка часто хворіє. У неї цукровий діабет, проблеми з серцем, високий тиск, видалений жовчний міхур – постійно потрібні ліки. Ще одна велика складова річних витрат жінки – закупівля палива на зиму, адже централізованого опалення у будинку немає. Єдиним доходом Надії Степанівні є пенсія – 2 тисячі 104 гривні. Щоб покрити життєво необхідні витрати, жінка змушена жити на 200 грн на місяць – бракує навіть на їжу.

Старенька потребує піклування та фінансової підтримки з боку свого єдиного сина. Тим більше, що той має роботу та може допомагати матері.

Надія Степанівна розповіла, що неодноразово зверталася до нього з проханням про матеріальну допомогу, але той всі звернення матері ігнорує.

Начальниця бюро правової допомоги Анастасія Повар склала позовну заяву до суду про стягнення аліментів з сина на утримання літньої матері.

«Повнолітні діти зобов'язані утримувати своїх батьків за наявності двох умов. Перша – якщо батьки є непрацездатними, тобто, досягли пенсійного віку або мають інвалідність. Друга – якщо батьки потребують матеріальної допомоги, тому що не можуть забезпечити своє гідне існування через відсутність пенсії чи її низький розмір. У разі якщо повнолітні дочка, син не надають матеріальну допомогу добровільно, батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів», – зазначає Анастасія Повар.

Суд повністю задовільнив позовні вимоги Надії Степанівни та зобов'язав сина виплачувати їй аліменти в розмірі 1/5 частини всіх видів заробітків щомісячно.

Судова справа № 484/2128/20

З ПОСТРАЖДАЛОЇ У КРИВДНИЦЮ І НАЗАД

До **Запорізького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** звернулася пані Марина. Її історія через усю абсурдність ситуації більше скидалася на сценарій фільму.

Шлюб пані Марини не можна було назвати щасливим. Що таке домашнє насильство, жінка пізнала на собі – сварки, знущання та бійки стали частиною її життя. Врешті-решт жінка вирішила це припинити і подала на розлучення. Однак чоловік у спокої не полишав.

Щоб вгамувати кривдника, Марина кілька разів викликала поліцію. У березні та квітні чоловікові виносили терміновий заборонний припис, відповідно до якого він мав залишити місце проживання дружини на 10 діб, також йому заборонялося входити та перебувати в її квартирі та в будь-який спосіб контактувати з нею.

Але кривдника заборонні приписи не зупинили. Навпаки, він вирішив «піти у наступ». І поскаржився в поліцію, що дружина вчиняє щодо нього економічне насильство.

Не розібравшись у справі, працівник поліції 15 квітня склав терміновий заборонний припис відносно жінки строком на 10 діб, яким їй заборонялося в будь-який спосіб контактувати з чоловіком. У приписі було зазначено, що Марина 16 квітня (тобто на наступний (!!!) день після видачі самого припису) вчинила щодо чоловіка економічне насильство – не віддавала речі. Та за словами пані Марини, чоловік кілька місяців не проживає в її квартирі і свої речі вже давно забрав.

Та більше, коли кривдник домігся термінового заборонного припису стосовно своєї дружини, став поводитися ще зухваліше. Як наслідок – на початку травня суд видав обмежувальний припис, яким заборонив знаходитися у квартирі Марини, наблизитися ближче 100 метрів до місця її проживання або перебування та інших місць, які вона відвідує, листуватися та розмовляти з нею телефоном.

Вважаючи, що заборонний припис щодо неї було видано незаконно, жінка звернулася до Запорізького місцевого центру з надання БВПД та попросила захистити її інтереси. Марині було призначено адвокатку Ірину Лічман.

Ірина Лічман підготувала позов до суду про визнання протиправними дій працівника поліції та скасування термінового заборонного припису.

«Терміновий заборонний припис стосовно кривдника – це спеціальний захід, що вживається поліцією як реагування на факт домашнього насильства. Він спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров`я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства. Для підтвердження факту домашнього насильства поліцейські зобов`язані щонайменше здійснити перевірку цієї інформації», – зазначає Ірина Лічман.

Проте при складанні термінового заборонного припису стосовно пані Марини, яка сама є потерпілою від домашнього насильства, не були перевірені слова її чоловіка-кривдника. А крім того, зважаючи на наявність термінового заборонного припису стосовно чоловіка, той взагалі не мав права перебувати у квартирі жінки.

«Як при цьому жінка з постраждалої від домашнього насильства перетворилася на кривдницю залишається невідомим», – обурюється адвокатка.

Тобто терміновий заборонний припис стосовно пані Марини було винесено без підтвердження підстав, що саме вона вчиняє домашнє насильство та становить небезпеку для життя і здоров`я чоловіка.

Суд розглянув справу та визнав дії працівника поліції протиправними. Тож терміновий заборонний припис стосовно Марини був скасований.

Справа **№280/3606/20**

ЯК БРАТ ІЗ СЕСТРОЮ ВОЮВАЛИ ЗА ТРИ МЕТРИ УСПАДКОВАНОЇ ЖИТЛОВОЇ ПЛОЩІ

«Квартирне питання» нерідко стає причиною серйозних конфліктів між найріднішими людьми. Колись дружні відносини між родичами змінюються на постійну гризню й бійки, аж доки справа не доходить до суду.

Така ситуація виникла у пана Сергія. Колись він разом з матір'ю приватизував двокімнатну квартиру, в якій він жив з дитинства. Мати поїхала жити в село, а потім, коли стала зовсім старенькою та почала часто хворіти, повернулася жити у Вінницю до сина. Він доглядав за матір'ю під час її хвороби. Потім доглядати стареньку приїхала її дочка від іншого чоловіка пані Катерина.

Потім старенька померла. Свою частку майна – половину квартири вона залишила дочці. Тепер зведені брат та сестра володіють половиною частки права власності на квартиру. І тут між близькими родичами спалахнула війна – кожен з них хотів забрати собі більшу кімнату площею 16,6 кв. м, яка має вихід на балкон. Порозумілись брат із сестрою так і не змогли.

Сергій звернувся за правовою допомогою до **Вінницького місцевого центру з надання БВПД**. Для представництва його інтересів у суді було призначено адвоката Олега Огородника, який склав позовну заяву щодо встановлення порядку користування квартирою.

Аргументи пана Сергія – їхня мама завжди жила в меншій кімнаті, а коли перестала вставати з ліжка, її поселили в більшій кімнаті, де є балкон, щоб забезпечити свіже повітря. Попри фінансові труднощі, він вчасно оплачував комунальні послуги, лагодив сантехніку та власноруч розпочав ремонт у квартирі. Уже впорядкував велику кімнату та балкон. Іншого житла у чоловіка немає. У той час як у його звідної сестри є квартира в Києві на праві власності. Пан Сергій розповів у суді, що планує одружитися, тому просить в користування виділити більшу кімнату.

Натомість пані Катерина посилалася на поганий стан свого здоров'я і на те, що великою кімнатою за життя користувалась її мама, після якої вона і успадкувала житло.

Суд вирішив також запросити свідків – сусідів пана Сергія. Ті підтвердили, що чоловік своїми силами робить ремонт у квартирі – замінив проводку, розетки, повністю впорядкував балкон, замінив старі вікна на пластикові, почав класти плитку. Та підтвердили, що чоловік доглядав за матір'ю протягом всього часу хвороби, а Катерина приїхала за декілька місяців до її смерті.

Взявши до уваги пояснення сторін та свідків, суд констатував, що приміщення, які просить виділити у своє користування Сергій, є його житлом. Також було враховано, що чоловік не має іншого житла і планує створити сім'ю.

Рішенням суду пан Сергій отримав у користування більшу кімнату та балкон, а за пані Катериною у користуванні залишилась менша кімната, площею 13,6 кв. метрів. У спільному користуванні – кухня, ванна кімната, вбиральня, коридор та вбудована шафа.

Справа №127/7369/20

ЯК ОДНА ЛІТЕРА ЛЕДЬ НЕ ПОЗБАВИЛА ЧОЛОВІКА ПРАВА НА ЗЕМЛЮ

Неправильне написання навіть однієї літери в документах може спричинити чималі проблеми. Досить часто в паспортах, свідоцтвах про народження, трудових книжках, свідоцтвах про право власності трапляються помилки в написанні імен, по батькові або прізвищ. В результаті людина не може вчасно оформити пенсію, отримати спадщину, передати майно в оренду тощо.

До **Смілянського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** звернувся пан Микола, який просив допомогти виправити помилку в державному акті на право приватної власності на землю.

Микола розповів, що є власником земельної ділянки для ведення сільськогосподарського виробництва, яка розташована на території Квітчанської сільської ради у Черкаській області.

«Коли було розпаювання землі, як член колгоспу я отримав право на земельний пай в межах Квітчанської сільської ради. Через кілька років мені видали державний акт на право приватної власності на землю. Тоді я не звернув уваги, що моє по батькові записано неправильно – Констянтинович замість Костянтинович», – розповів чоловік.

Тепер він хоче передати земельну ділянку в оренду, але не може – його право власності на землю не підтверджене.

За справу взявся фахівець Смілянського центру Олександр Дячук. Він склав та подав до суду заяву про встановлення факту належності пану Миколі правовстановлюючого документа, а саме – державного акту на право приватної власності на землю. До заяви додав докази: архівні документи Квітчанської сільської ради Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, трудову книжку колгоспника та посвідчення.

«Існує два способи виправити помилки у правовстановлюючих документах: позасудовий – шляхом звернення до органу, що видав документ, та судовий – шляхом встановлення належності правовстановлюючого документа конкретній особі», – розповів Олександр Дячук.

Внести виправлення до Державного акта на право приватної власності на землю органом, який його видав, чи отримати новий правовстановлюючий документ на земельну ділянку, в якому б по батькові Миколи було вказано правильно, неможливо, тому що з 1 січня 2013 року державні акти на право власності на земельну ділянку не видаються. Також втратив чинність наказ Державного комітету України із земельних ресурсів, який регулював, у тому числі, порядок видачі дубліката державного акта при втраті або псуванні оригіналу.

Отже, залишався другий шлях. Справи про встановлення факту належності правовстановлюючих документів особі, персональні дані яких в документі не збігаються з даними, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті, розглядає суд.

Оцінивши наведені юристом доводи та надані докази, суд дійшов висновку, що факт належності правовстановлюючого документа пану Миколі підтверджено письмовими доказами, у зв'язку з чим цей факт підлягає встановленню судом.

«Коли отримуєте документи треба уважно перевіряти правильність написання прізвища, імені, по батькові та інших особистих даних. Якщо помітили помилку, відразу вимагати її виправити, – радить Олександр Дячук. – Якщо ви помітили помилку пізніше, не відкладайте заміну документів. Для внесення виправлення слід звернутися із заявою до органу, який видав цей документ. Якщо цей орган вже ліквідований або не збереглися архівні документи, то звертайтеся до суду.»

Справа № 699/1066/20

ЗВІЛЬНИЛИ ЗА ПРОГУЛИ, ЯКИХ НЕ БУЛО. СУД ПОНОВИВ НА РОБОТІ

Більше двох років пан Анатолій працював трактористом в комунальному підприємстві. Але раптом його викликав до себе керівник і запропонував звільнитися «по-хорошому», бо на місце тракториста претендував його знайомий. Анатолій, звісно ж, обурився, адже за час роботи нарікань на нього не було, та й чому він повинен «йти по-хорошому», аби на його місце міг влаштуватися хтось інший? Так і відповів він своєму керівнику, на що отримав відповідь: «Дарма ти так, значить, будемо псувати твою трудову книжку звільненням з інших підстав». І за два тижні після цієї розмови чоловік дізнався, що його звільнено за прогули.

Оскільки мирним шляхом цей спір владнати не вдалося, Анатолій звернувся до юристів **Іванівського бюро правової допомоги**, що на Одещині. Чоловік був пригнічений, адже його просто викинули з роботи всупереч всім нормам трудового права, ще й в розпал карантину з причини нібито неявки на роботу упродовж 20 днів. Хоча на роботу ходив і всі завдання керівника виконував.

Начальник бюро Вадим Почтар почав розбиратися у справі і виявив низку порушень. І тому подав до суду позовну заяву про визнання звільнення Анатолія незаконним і поновлення його на роботі.

Кодексом законів про працю визначено, що до моменту застосування дисциплінарного стягнення (у випадку пана Анатолія – звільнення) роботодавець має право вимагати від порушника трудової дисципліни письмових пояснень. Це можна зробити, наприклад, надіславши письмове повідомлення працівнику з вимогою надати письмові пояснення щодо відсутності його на роботі. І відмову надання пояснень працівником також слід фіксувати документально.

«Але письмових вимог від роботодавця пояснити нібито відсутність пана Анатолія на роботі не було. Можливості пояснити причини порушення трудової дисципліни роботодавець своєму працівнику навіть не надав», – говорить Вадим Почтар.

Факт прогулу – відсутність працівника на робочому місці як протягом всього робочого дня, так і більше трьох годин безперервно або сумарно впродовж робочого дня без поважних причин – може фіксуватися актом про виявлення прогулу. Однак сам по собі такий акт не можна розглядати безумовним доказом відсутності працівника на робочому місці. Законодавством не визначено порядку фіксації прогулу, тому будь-який акт вважається таким, що не має офіційного характеру. Факти, викладені у відповідному акті, повинні підтверджуватися також іншими доказами, наприклад – поясненнями самого працівника, показами свідків тощо.

Крім того, пан Анатолій не був ознайомлений з наказом про звільнення, йому лише в телефонній розмові повідомили, щоб він забрав свою трудову книжку.

Суд підтримав позовні вимоги, визнав звільнення пана Анатолія незаконним та скасував наказ про його звільнення.

Справа №499/809/20

ЗА ЗАТРИМКУ ВИПЛАТИ ЗАРПЛАТИ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ РОБОТОДАВЕЦЬ СПЛАТИВ ВТРИЧІ БІЛЬШЕ

Роботодавець має розрахуватися з працівником в день його звільнення. Але буває, що остаточний розрахунок відбувається пізніше. Тоді роботодавець зобов'язаний виплатити працівнику його середній заробіток за весь час затримки до дня фактичного розрахунку. І у деяких випадках виходить, що звільнений отримує суму, яка у декілька разів перевищує заборгованість.

Саме так сталося з паном Василем. У 2004 році він влаштувався на роботу водієм на підприємство, у березні 2019 року звільнився за згодою сторін. Станом на день звільнення підприємство заборгувало Василеві майже 44,7 тис. грн зарплати та 2 тис. грн відряджувальних.

Наприкінці березня 2019 року пан Василь отримав на свою картку частину заборгованості з зарплати – 34 тис. грн. Ще 10,7 тис. грн. – у квітні того ж року. А ось з компенсацією витрат на відрядження роботодавець зволікав. Відряджувальні – 2 тис. грн – чоловік отримав лише через рік після звільнення, у березні 2020 року.

Тож Василь звернувся до **Новобузького бюро правової допомоги**, що на Миколаївщині, з проханням допомогти стягнути середній заробіток за час затримки розрахунку при звільненні. За справу взялася начальниця Новобузького бюро правової допомоги Анжела Лізніченко.

Заборгованість по заробітній платі роботодавець сплатив у позасудовому порядку, а ось для стягнення боргу за відрядження юристці довелося підготувати заяву про видачу судового наказу. Суд її задовольнив. І судовим наказом від 23 березня 2020 року з роботодавця пана Василя стягнуто відряджувальні у розмірі 2 тис. грн.

Утім, виплата заборгованості не звільняє роботодавців від обов'язку виплатити працівникові середній заробіток за весь час затримки по день фактичного розрахунку. Отже, Анжела Лізніченко підготувала позовну заяву до суду, в якій навела докази порушення роботодавцем трудових прав клієнта.

Відтак, факт несвоєчасної виплати позивачу заробітної плати був підтверджений матеріалами справи. Відповідно до довідки, яку надав роботодавець, середньоденна заробітна плата пана Василя становила 396,53 грн.

Рішенням суду на користь колишнього працівника був стягнутий середній заробіток за час затримки відряджувальних в розмірі 121 368 грн та 14 505 грн за час затримки виплати заробітної плати при звільненні.

Справа №481/1154/20

МЕБЛІ РОЗБРАТУ: ФОП ОШУКАВ ПЕНСІОНЕРКУ, АЛЕ ПОПЛАТИВСЯ

Пенсіонерка Людмила Миколаївна довго збирали гроші на свою давню мрію – нові меблі. І, нарешті, наприкінці 2017 року вона обрала виробника та замовила омріяний гарнітур. Заплатила 60 тис. грн авансу, виробник обіцяв через місяць привезти меблі. Чекати довелося довше – січень, лютий, березень...Врешті жінка почала сумніватися у добросовістності виробника, вирішила розірвати договір та попросила повернути аванс. Але той проігнорував прохання. Терпець Людмили Миколаївни урвався у 2019 році.

Вона звернулася до **Правобережного київського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** з проханням допомогти повернути аванс, а також стягнути пеню та отримати моральне відшкодування від виробника меблів.

Оскільки жінка є малозабезпеченою та має інвалідність, їй було призначено адвокатку Наталію Мойсеєнко, яка співпрацює з системою БПД. Вона підготувала позов до суду про розірвання договору, стягнення коштів та відшкодування моральної шкоди.

«Ця історія, на жаль, не унікальна. Через недобросовісного виробника життєві плани Людмили Миколаївни були суттєво порушені. Сума авансу – це великі кошти для цієї жінки, а в намаганні їх повернути вона витратила багато зусиль та часу. Тому підприємець повинен відшкодувати не тільки фінансові збитки, а й моральну шкоду», – говорить Наталія Мойсеєнко.

Суд задовільнив заяву і розірвав договір, а також постановив стягнути з фізичної особи-підприємця на користь Людмили

Миколаївни 131 тис 527 грн, з них 60 тис. грн – аванс, 60 тис. – пеня, 8 тис. 939 грн – інфляційні втрати, 2 тис. 588 грн – три проценти річних. Та на відшкодування моральної шкоди – 8 тис. грн.

Відповідно до ч. 5 ст. 10 Закону України «Про захист прав споживачів», у разі, коли виконавець не може виконати роботу або надати надання послуги згідно з договором, за кожний день прострочення споживачеві сплачується пеня у розмірі трьох відсотків вартості роботи або послуги. У разі коли вартість роботи або послуги не визначено, виконавець сплачує споживачеві неустойку в розмірі трьох відсотків загальної вартості замовлення. Разом з тим, ч. 3 ст. 551 Цивільного кодексу України передбачено, що розмір неустойки може бути зменшений за рішенням суду, якщо він значно перевищує розмір збитків. Тому суд зменшив розмір неустойки до розміру завданих збитків, а саме до 60 тис. грн.

Справа **№761/26478/19**

МАТЕРІАЛЬНА ТА МОРАЛЬНА КОМПЕНСАЦІЯ ВІД ПАДІННЯ РЕКЛАМНОЇ ВИВІСКИ

На припарковане авто пані Маргарити впала рекламна вивіска магазину. Ремонт вартував 20 тис. грн. Гроші чималі. Жінка хотіла, щоб власник магазину компенсував ці витрати та відшкодував моральну шкоду. Для цього вона звернулася до **Івано-Франківського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**.

Захищати порушені права та інтереси пані Маргарити призначили фахівця центру Юрія Крета.

Зі слів жінки, вона залишила свій автомобіль Hyundai Accent біля продуктового магазину, що розташований на першому поверсі будинку та пішла у справи. А коли повернулась, була шокована побаченим – у машини пошкоджені праве крило, передній капот, передній бампер з правого боку. А поруч лежать шматки розбитого пластику. Фасад магазину теж зазнав змін – бракувало частини вивіски.

Пані Маргарита відразу зателефонувала до поліції. Висновок експертно-криміналістичного центру МВС України засвідчив, що в місцях пошкодження автомобіля є нашарування фарби, подібної до кольору пластикових уламків рекламної вивіски.

«Аналіз ситуації, висновок експертизи та показання свідків, дав підстави вважати, що рекламна вивіска магазину була погано закріплена. Через це порив сильного вітру її зірвав, вона впала та пошкодила автомобіль», – зазначає Юрій Крет.

Він підготував та подав позовну заяву про відшкодування матеріальної та моральної шкоди за пошкоджене авто.

Проте власник торгового приміщення подав відзив на позовну заяву, де зазначив, що передав це приміщення іншій особі (користувачу) на підставі договору позички.

Між сторонами був укладений договір, у якому зазначалося, зокрема, що користувач несе відповідальність за збитки, спричинені неналежною експлуатацією та ремонтом орендованого приміщення.

А оскільки саме користувач перейменував магазин та змінив вивіску, то він і має відшкодувати завдані збитки.

Суд розглянув матеріали справи та постановив стягнути з користувача приміщення матеріальну шкоду в розмірі 20 тис. грн, 3 тис. грн моральної шкоди та 768 грн 40 коп. судового збору.

Справа №344/14558/19

ВІДМОВИЛИ У БЕЗКОШТОВНОМУ ПРОЇЗДІ? ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО СУДУ

Надія Юхимівна довго стояла на зупинці, чекаючи на свій автобус. І ось нарешті він приїхав. Літня жінка показала посвідчення особи з інвалідністю II групи, що дає право на безкоштовний проїзд у громадському транспорті. Але водій везти її безкоштовно відмовився та вигнав з автобусу.

Через деякий час ситуація на цьому автобусному маршруті повторилася. Згодом ця проблема виникла й на маршруті іншого перевізника. Пересування містом перетворилося для Надії Юхимівни у лотерею – пустять її в автобус чи ні.

Тричі жінка зверталася до міської ради зі скаргами на перевізників. Але отримала відповідь, що з водіями автобусів проведена роз'яснювальна робота та застосовані адміністративні заходи. Тобто такими відповідями підтверджено, що водії порушували вимоги закону щодо проїзду пільгової категорії пасажирів.

Після цього Надія Юхимівна вирішила звернутися за захистом своїх прав та законних інтересів до суду, оскільки через неправомірну відмову у пільговому перевезенні їй була заподіяна, в тому числі, і моральна шкода. Оскільки її не пускали в автобуси, жінка була вимушена шукати інші способи дістатися до потрібного місця в холодну пору року. Також їй була нанесена особиста образа – перед іншими пасажирами принизили її честь і гідність.

Надія Юхимівна звернулася до суду із позовною заявою до перевізників про стягнення моральної шкоди та просила визнати неправомірною відмову водіїв в наданні їй послуг як особі з інвалідністю II групи. Але згодом вона зрозуміла, що не має спеціальних знань та навичок для самопредставництва в судовому процесі та потребує професійної правової допомоги.

Тож вона звернулася до **Костянтинівського бюро правової допомоги**. Представляти інтереси Надії Юхимівни було доручено адвокату Віктору Коваленку, який співпрацює з системою БПД. Адвокат ознайомився з матеріалами справи та підготував процесуальний документ щодо уточнення позовних вимог, а також представив інтереси клієнтки в суді.

Суд дійшов висновку, що відмова водіїв автобусів у пільговому перевезенні Надії Юхимівни як особи з інвалідністю є неправомірною. З одного перевізника на її користь стягнуто 1,5 тис. грн відшкодування моральної шкоди, а також витрати за проведення технічної експертизи документів – близько 1,7 тис. грн. Інша компанія-перевізник має виплатити жінці 1 тис. грн морального відшкодування.

Справа **№233/3049/19**

ЯК ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ОТРИМАТИ ВИПЛАТИ У ЗВ'ЯЗКУ З ВТРАТОЮ ГОДУВАЛЬНИКА

Галина Семенівна прожила у шлюбі понад 45 років. Жили з чоловіком на Луганщині. Він непогано заробляв, і жінка перебувала на його утриманні. Коли чоловік вийшов на пенсію, сім'я жила на його пенсію, адже вона була набагато більша, ніж мінімальна пенсія Галини Семенівни, яка була їй призначена за віком.

Але у 2015 році чоловік помер. Галина Семенівна втратила основне джерело доходу. Вона звернулась до Пенсійного фонду з проханням призначити їй виплати у зв'язку з втратою годувальника. Їй відмовили і пояснили: щоб призначити такі виплати, потрібно спочатку довести, що вона отримувала значно меншу пенсію, ніж її чоловік, та що постійно проживала з ним та вела спільне господарство. Ці факти необхідно підтверджувати документально.

Але довідки, видані на непідконтрольній території, на думку інспектора Пенсійного фонду, не мають юридичного значення через нелегітимність влади, що їх видає. До того ж чоловіка не стало ще у 2015 році, а звернулася жінка у 2019-му. А якщо вона якось обходилась лише власною пенсією кілька років, то, може, обійдеться і далі?

Отже, малозабезпечена пенсіонерка, залишивши свій дім на непідконтрольній території та перебуваючи на місці тимчасової реєстрації, без власного житла по цю сторону лінії зіткнення, опинилась у безвихідь. Коштів на життя у неї як переселенки бракує, а повернення додому на непідконтрольну територію загрожує втратою навіть тієї мізерної пенсії, що вона отримує.

Складна життєва ситуація змусила літню жінку звернутися до **Міловського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**.

Як внутрішньо переміщена особа вона мала право на безоплатне представництво інтересів у суді. За її справу взявся юрист Сергій Бабанін, який вже мав успішний досвід у подібних справах. Він склав звернення до суду та представляв інтереси клієнтки на судовому засіданні без неї. Він підготував усі матеріали, що обґрунтовували вимоги заявниці, включно із довідками з непідконтрольної території.

Суд узяв до уваги ці довідки разом з іншими матеріалами у справі, посилаючись на те, що визнання документів, виданих нелегітимною владою, жодним чином не легітимізує таку владу, а якщо визнавати недійсними всі документи, видані на окупованій території, то це порушить права заявниці і означатиме повне нехтування всіма правами мешканців непідконтрольних територій.

Ця позиція узгоджується з практикою Міжнародного суду ООН щодо так званих «намібійських винятків», ЄСПЛ, Верховного Суду та постанов Верховної Ради України та КМУ. Це рішення також враховує Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей».

Виходячи з цього, Міловський районний суд вирішив задовольнити вимоги заявниці та зобов'язати Пенсійний фонд виплачувати їй допомогу у зв'язку з втратою годувальника.

Справа № 418/3935/20

«Я ЗАЧИТУВАЛА КЛІЄНТУ ВГОЛОС ДОКУМЕНТИ, ОСКІЛЬКИ ВІН НЕ ВМІЄ НІ ЧИТАТИ, НІ ПИСАТИ»

Фахівці системи безоплатної правової допомоги звикли, що більшість справ, з якими до них звертаються клієнти, складні. Але інколи труднощі виникають і під час спілкування, роботи з людиною, яка звернулася по правову допомогу.

Якось до **Шосткинського місцевого центру з надання БВПД** звернувся чоловік ромської національності. Він був розгублений, занепокоєний і пояснив, що не має паспорта і ніколи його не отримував. Відповідно, чоловік не може ні офіційно працевлаштуватися, ні одружитися, ні скористатися соціальними послугами чи пільгами тощо. Також з'ясувалося, що клієнт не вміє ні писати, ні читати. Але працівники центру не залишили чоловіка без необхідної правової допомоги.

Місцевий центр видав довіреність на юристку Наталію Олійник щодо встановлення факту постійного проживання на території України станом на 24 серпня 1991 року включно.

«Коли я вперше зустрілася з клієнтом, зрозуміла, що це молода людина з непростою долею. Розмовляв він неохоче, оскільки через невміння писати і читати не міг чітко сформулювати свої думки, висловлювати свою точку зору. Але потребу допомогти цій людині диктували мені не лише мої професійні обов'язки, а й просте людське співчуття», – згадує Наталія Олійник.

Чоловік розповів, що пережив бідність, безвихідь, безробіття, в'язницю. Виховувався в родині, де було семеро дітей. Мати торгувала різним крамом, а батько відбував покарання. Національність обох батьків – роми. До лікарні хлопець ніколи не звертався, школу не відвідував.

На момент проголошення незалежності України йому було 9 років, він з родиною проживав у селі на Сумщині. Паспорт громадянина України ніколи не отримував, оскільки не мав реєстрації проживання. З 2003 року неодноразово був засуджений. Перебуваючи у місцях позбавлення волі, паспорт теж не отримав.

«Клієнт народився на території Російської Федерації, що підтверджувалося свідоцтвом про народження, яке потрібно було отримати з іншої країни. Оскільки чоловік не вмів писати і читати, я сама зареєструвала його в електронному кабінеті Генерального консульства РФ у Харкові для отримання довідки. У ході справи я зачитувала йому вголос документи, чітко все роз'яснювала», – розповідає Наталія Олійник.

Юристка проаналізувала всі наявні обставини справи та склала обґрунтовану позовну заяву про встановлення факту постійного проживання особи на території України станом на 24 серпня 1991 року.

Шосткинський міськрайонний суд Сумської області задовольнив позовні вимоги повністю.

«Чоловік, який належить до ромської національної меншини, встановив факт постійного проживання на території України станом на 24 серпня 1991 року та отримав громадянство. Сподіваюся, що у нього розпочнеться новий, світлий період життя, що він врешті стане законослухняним громадянином, зможе працевлаштуватися, створити сім'ю, інтегруватися в суспільство. Моя місія як юриста – допомагати кожному, попри складнощі й проблеми – виконана», – підсумувала юристка Шосткинського місцевого центру з надання БВПД Наталія Олійник.

Справа №589/2121/18

БАНК «НАКРУТИВ» БОРГ З ТРЬОХ ДО 120 ТИСЯЧ: ЯК ВИРІШИЛИ ПРОБЛЕМУ

Відкриваєте рахунок у банку, а разом з зарплатною чи пенсійною картою вам видають «обов'язковий бонус» – кредитний ліміт. Так, це зручно – купуєте щось зараз, а платите згодом. Та якщо прострочити з виплатами таких боргів, банки починають нараховувати шалені відсотки, які можуть у десятки разів перевищувати суму кредиту. У таку халепу трапила пані Олена.

Жінка звернулася по консультацію до **Бердичівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги** і розповіла, що у 2011 році в одному з банків їй запропонували кредитку. Вона почала користуватися кредитними коштами, але через фінансові проблеми заборгувала банку трохи більше 3 тис. грн.

У травні 2020 року банк звернувся до суду з позовом, де нарахував жінці майже 120 тис. грн заборгованості. З них сам борг, відсотки за користування кредитом – близько 114 тис. грн та 1,8 тис. грн пені за протермінування платежів.

Пані Олена була у відчаї. Вона була згодна сплатити суму боргу і пеню, а ось відсотки, на її думку, були нараховані незаконно. Допоміг жінці адвокат Андрій Ковальчук, який співпрацює з системою БПД.

Проаналізувавши законодавчу базу та доступні докази Андрій Ковальчук склав відзив на позовну заяву.

Адвокат звертає увагу, що кредитний договір укладається у письмовій формі (ст. 1055 Цивільного кодексу України). У випадку пані Олени ніякого кредитного договору із банком вона не уклала. Банк вважає і на це посилається у позові, що вона підписала заяву-анкету та погодилась з умовами та правилами надання банківських послуг, тож тепер і має сплатити борг.

«У анкеті-заяві, яку підписала Олена, процентна ставка не була зазначена. Крім того, у цій заяві відсутні умови договору про встановлення відповідальності за порушення зобов'язання у вигляді грошової суми та її визначеного розміру», – наголошує адвокат Андрій Ковальчук.

У своєму рішенні суд позов банку задовольнив частково: Олена має сплатити заборговані 3 312 грн тіла кредиту та суму судового збору, що був сплачений банком – 58,06 грн. У решті позовних вимог банку було відмовлено.

Суд мотивував своє рішення тим, що надані позивачем Умови та Прравила надання банківських послуг, з огляду на їх мінливий характер, не можна вважати складовою кредитного договору, якщо вони не підписані та не визнаються позичальником, а також якщо ці умови прямо не передбачені, як у даному випадку, в анкеті-заяві позичальника.

Справа **№274/5616/20**

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ СОБАКОЮ БІЙЦІВСЬКОЇ ПОРОДИ

Якось 14-річний Сергій ішов вулицею у своїх справах, аж раптом на нього раптово накинувся алабай. Хлопець тікав, але величезний 50-кілограмовий собака його наздогнав, повалив на землю і почав кусати. Ледве вирвавшись, Сергій побіг до паркана господаря собаки, перестрибнув через нього та почав кликати на допомогу, але ніхто не вийшов.

Закривавлений та у розірваному одязі хлопець прийшов додому та розповів усе батьку. Той терміново відвіз сина до лікарні, а потім звернувся до поліції. Було складено адміністративний протокол щодо власника алабая. Чоловік пояснив, що коли годував собаку, забув закрити хвіртку, тож пес утік.

Постановою районного суду власника алабая визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 154 КУпАП («Порушення правил тримання собак і котів»), за скоєння якого на нього накладено штраф – 51 гривню, з конфіскацією собаки.

Батько хлопчика звернувся до власника алабая з проханням компенсувати витрати на лікування та придбання сину нового одягу. Але той відмовився.

І тоді Сергій згадав, що до нього у школу приходили фахівці бюро з надання БВПД та розповідали, зокрема, що діти мають право на безоплатну правову допомогу від держави. Тож порадив батькові звернутися до системи БПД.

Батько Сергія в інтересах свого неповнолітнього сина звернувся до **Іванівського бюро правової допомоги**, що на Херсонщині, з проханням допомогти в судовому порядку стягнути з власника алабая матеріальну та моральну шкоду та представляти їхні інтереси в суді. Безоплатну вторинну правову допомогу клієнту надавав начальник Іванівського бюро Юрій Ведмецький.

«Відповідно до Цивільного кодексу України, джерелом підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо. Собаку породи алабай, яка напала на хлопця, віднесено до бійцівської породи собак. Шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, має бути компенсована власником собаки», – зазначив юрист.

Фахівець склав та направив до суду позов про відшкодування матеріальних збитків та стягнення моральної шкоди. На лікування укусів родина витратила понад 2,7 тис. грн. Крім того, треба було купувати новий одяг замість пошкодженого.

Також через фізичний біль та стрес хлопцю завдано моральної шкоди. Сергій дуже злякався і не міг нормально спати, зверталися до психіатра, який призначив курс лікування.

Вирішуючи питання про розмір моральної шкоди, суд врахував те, що власник собаки є особою пенсійного віку, отримує щомісячно пенсію в розмірі 1,9 тис. грн. Тому рішенням суду з нього стягнуто матеріальну шкоду в сумі близько 3,6 тис. грн та моральну шкоду – 4 тис. грн.

Справа №656/150/20

КОНФЛІКТ МІЖ СУСІДАМИ ЗАКІНЧИВСЯ КРИМІНАЛОМ ТА КОМПЕНСАЦІЄЮ 20 ТИС. ГРН МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ

Словесні війни між сусідами часом завершуються злочинами. Так сталося в одному селі на Хмельниччині.

У пенсіонерки Галини Петрівни не склалися стосунки з сусідами. Одного дня вона на своєму подвір'ї сперечалася з сусідом. Можливо, словесна баталія закінчилася би лише взаємними образами, але тут до них підійшла дружина сусіда і перейшла від слів до дії – накинулася на Галину Петрівну. Вдарила в обличчя так, що Галина Петрівна впала на землю. На цьому кривдниця не зупинилася і почала бити ногами, а потім дерев'яною палицею ще кілька разів вдарила її по руці. У цей час чоловік нападниці стояв поруч та спостерігав.

Свідки події викликали швидку та поліцію. Унаслідок побиття Галина Петрівна отримала численні гематоми та перелом руки, місяць пролежала в лікарні. Поліція розпочала кримінальне провадження за фактом нанесення тілесних ушкоджень середньої тяжкості.

Коли Галина Петрівна звернулася до **Старокостянтинівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**, кримінальне провадження у справі про нанесення їй тілесних ушкоджень уже перебувало на розгляді в суді. Інтереси потерпілої доручили представляти адвокату Віталію Кравчуку, який співпрацює з системою безоплатної правової допомоги. Крім представництва в суді, він також підготував цивільний позов про відшкодування жінці матеріальної та моральної шкоди.

Суд визнав сусідку Галини Петрівни винною у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст.122 Кримінального кодексу України (умисне тілесне ушкодження середньої тяжкості), та призна-

чив їй покарання у вигляді позбавлення волі на 1 рік. Однак вирішив, що виправлення жінки можливе без ізоляції від суспільства, тому звільнив її від відбування основного покарання з випробуванням і встановив іспитовий строк тривалістю 1 рік.

Також кривдниця має відшкодувати Галині Петрівні вартість лікування – 1,7 тис. грн.

«Крім того, суд врахував, що внаслідок заподіяння тілесного ушкодження середньої тяжкості моя клієнтка отримала стрес, пережила приниження честі та гідності, зазнала фізичного болю та страждань, змушена була лікуватися і вживати додаткові заходи для відновлення стану свого здоров'я», – зазначив адвокат Віталій Кравчук.

Моральну шкоду Галини Петрівни було оцінено у 20 тис. грн, які також має виплатити обвинувачена.

Кривдниця подала апеляцію, проте колегія суддів Хмельницького апеляційного суду підстав для зміни або скасування вироку не знайшла. Вирок набрав законної сили.

Справа **№683/1401/19**

БЛИЗЬКО 75 ТИС. ГРН КОМПЕНСАЦІЇ ЗА НЕЗАКОННІ ДІЇ СЛІДСТВА

Лариса перебувала під слідством: її звинувачували у шахрайстві. У вересні 2017 року поліція розпочала щодо неї досудове розслідування за фактом шахрайства та підроблення документів. У серпні 2018-го їй вручили підозру про вчинення кримінального правопорушення. З цього моменту вона стала офіційною підозрюваною.

Лариса вже перебувала під слідством та судом 12 місяців та 13 днів, коли у місцевому інтернет-виданні вийшла новина про те, що вона нібито підробила документи, щоб отримати державну допомогу: внесла завідомо неправдиві відомості до управління соціального захисту райдержадміністрації про відсутність на депозитному банківському рахунку коштів у сумі, що перевищує 10-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб. Автор новини посилався на інформацію місцевого відділу поліції.

Регіональний центр з надання БВПД у Чернігівській області доручив захищати права Лариси адвокатці, яка співпрацює з системою БПД, Тетяні Корнієнко. Через рік, у кінці серпня 2019, суд пані Ларису виправдав. Її визнано невинуватою у вчиненні кримінальних правопорушень та виправдано за відсутністю у її діях складу злочину.

Однак тривале досудове розслідування та судова тяганина істотно підрвали здоров'я Лариси – погіршився сон, виникла тривожність. Вона неодноразово зверталася до лікарів, які їй діагностували ішемічну хворобу серця, гіпертонію з ускладненнями. А новина в інтернеті негативно вплинула на репутацію жінки: односельці та друзі почали її уникати, перешіптувалися за спиною.

Тому вона звернулася до **Регіонального центру з надання БВПД у Чернігівській області** вдруге – вже з проханням допомогти стягнути моральну шкоду, завдану незаконними діями органів досудового роз-

слідування та прокуратури. Захищати інтереси Лариси знову доручили Тетяні Корнієнко.

Ніхто не може бути застрахованим незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, засудження, застосування запобіжного заходу, затримання або арешту. Та в законодавстві існують механізми захисту громадян в таких ситуаціях та передбачена можливість отримати компенсацію за завдану шкоду неправомірними діями органів досудового слідства та прокуратури.

Притягнення до кримінальної відповідальності – це стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення людині про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Отже, пані Лариса мала право на компенсацію завданої їй моральної шкоди.

«Відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством чи судом провадиться виходячи з розміру не менше одного мінімального розміру заробітної плати за кожен місяць перебування під слідством чи судом», – говорить Тетяна Корнієнко.

Суд дійшов висновку, що внаслідок незаконних дій органів досудового розслідування та прокуратури пані Лариса була незаконно притягнута до кримінальної відповідальності, і цим їй була заподіяна моральна шкода. Вона була вимушена захищатись від необґрунтованих обвинувачень. Все це вимагало від неї додаткових зусиль для організації свого життя. Суд постановив відшкодувати Ларисі близько 75 тис. грн.

Справа **№738/1206/20**

ДОПОМОГА ВОДІЯМ: ЯК ЗАПОБІГТИ БЕЗПІДСТАВНОМУ ШТРАФУ

Сьогодні місцеві суди завантажені справами про керування транспортними засобами особами у стані у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Проте виникають і такі ситуації, коли водій невинуватий та вимушений доводити свою правоту у суді.

Така історія трапилася з Андрієм, який має інвалідність із дитинства. Чоловік звернувся до **Бродівського бюро правової допомоги**, що на Львівщині, через складений поліцейським протокол за ст. 130 КУпАП.

Пан Андрій розповів, що він сидів у машині, припаркованій на узбіччі дороги біля автобусної зупинки. Повз них їхав патрульний автомобіль. Побачивши біля зупинки авто, поліцейські під'їхали до нього. Пройти обстеження на місці на стан алкогольного сп'яніння Андрій відмовився. Тож його відвезли до лікарні. У акті, виданому в лікарні, вказано, що Андрій відмовився пройти лабораторне обстеження і там, однак він цей факт заперечує.

Як запевняє сам Андрій, він не вживав алкогольні напої. Та поліцейські все одно склали протокол.

Однак у складеному протоколі була низка порушень:

- до протоколу не долучено Акт огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів на місці зупинки автомобіля. Відсутність цього акту може свідчити про те, що поліцейські не дотрималися норм чинного законодавства при складенні протоколу;
- у протоколі не було позначки, що Андрію роз'яснили його права та обов'язки, засвідченої його підписом;
- не заповнено графі протоколу «пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, по суті порушення»;

- відсутні відомості про підстави зупинки транспортного засобу.

У акті, виданому в лікарні, зазначено, що оскільки Андрій відмовився від лабораторного дослідження, обстежувалася рухова сфера і лікарем було встановлено: «хода з похитуванням, в позі Ромберга похитування». Однак Андрій має інвалідність 2 групи з ураженням опорно-рухового апарату, підтверджену довідкою. Тому через фізіологічні особливості хода з похитуванням для нього є нормою у будь-якому стані.

Начальниця бюро правової допомоги Любов Материцька допомогла чоловікові оскаржити безпідставний штраф. Під час розгляду справи у суді вона подала декілька клопотань, які допомогли довести відсутність у діях пана Андрія складу адміністративного правопорушення, а також довести порушення працівниками поліції його прав та неналежне виконання ними своїх обов'язків і перевищення службових повноважень.

Провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 130 КУпАП відносно пана Андрія було закрито.

«Якщо ви невинуваті – не бійтесь оскаржувати штрафи, закон на вашому боці. Підставою для скасування штрафу є не тільки відсутність порушень з боку водія, а й порушення процедури накладення стягнення», – розповідає начальниця Бродівського бюро правової допомоги Любов Материцька.

Вона радить не відмовлятися від огляду. Вимагайте провести тест на місці. Просіть дані поліцейських та документи/сертифікат на прилад, яким вас перевіряють. У разі сумнівів чи незгоди з результатами огляду на місці вимагайте провести повторну перевірку в найближчій лікарні. Не лінуйтеся писати пояснення. Поліцейський повинен фіксувати на нагрудну камеру процес складання протоколу та спілкування з водієм. Ви маєте право витребувати цей відеозапис. Водій також має право здійснювати аудіо- та відеофіксацію спілкування зі співробітником поліції. Згода на це посадових осіб під час здійснення ними владних повноважень не передбачена.

ЗА ЧИЙ РАХУНОК ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ ГАЗОВИЙ ЛІЧИЛЬНИК У КВАРТИРІ СПОЖИВАЧА

Визначити фактичне споживання природного газу в окремій квартирі неможливо, якщо встановлено загальнобудинковий вузол обліку природного газу. Адже кожна сім'я використовує різну кількість газу. І тоді ощадливим споживачам доводиться платити за газ, який «випалюють» марнотратні сусіди. Розв'язати таку ситуацію можна встановленням індивідуального лічильника газу. Але за чий рахунок?

Саме з таким питанням прийшла пані Галина до **Лозівського бюро правової допомоги**, що на Харківщині. Жінка розповіла, що компанія «Харківгаз» без попередньої згоди мешканців багатоквартирного будинку встановила загальнобудинковий лічильник газу. Визначити фактичне споживання газу в окремій квартирі неможливо, рахунок за блакитне паливо ділиться на всіх порівну.

Тому пані Галина звернулася до «Харківгазу» із заявою про встановлення в її квартирі індивідуального лічильника за рахунок компанії. Крім того, на адресу «Харківгазу» були направлені численні як колективні, так і індивідуальні заяви від мешканців цього будинку з тією самою вимогою – встановити окремі газові лічильники у квартирах. Проте компанія відмовилася, порадивши мешканцям зробити це за власний кошт.

Правову допомогу пані Галині надавав начальник Лозівського бюро правової допомоги Михайло Демченко.

«Дії «Харківгазу» суперечать нормам Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу». Також порушені права клієнтки, оскільки вона як споживач сплачувала за газопостачання за встановленими тарифами. Відповідно до положень постанови Національної комісії, що здійснює дер-

жавне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, тарифами передбачені витрати на встановлення лічильників газу, у тому числі індивідуальних», – зазначив юрист.

Тому «Харківгаз» зобов'язаний надавати оплачені послуги та забезпечити встановлення лічильників газу тим, хто мешкає у квартирах, де газ використовується тільки для приготування їжі.

«Відмова ПАТ «Харківгаз» встановлювати індивідуальний лічильник прямо суперечить вимогам законодавства та порушує права клієнтки», – підкреслив Михайло Демченко.

Оскільки без суду вирішити питання не вдалося, юрист склав позовну заяву про визнання права на забезпечення та встановлення індивідуального газового лічильника та зобов'язання вчинити певні дії.

Суд першої інстанції ухвалив рішення на користь пані Галини. Визнано її право на забезпечення індивідуальним газовим лічильником за кошти «Харківгазу». А «Харківгаз» зобов'язано за власний кошт установити в квартирі пані Галини індивідуальний газовий лічильник, відповідно до статті 6 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» .

Не погодившись із рішенням, «Харківгаз» подав апеляційну скаргу. Юрист системи БПД склав відзив на неї. Апеляційний суд погодився з наведеними аргументами та залишив рішення суду першої інстанції без змін, а апеляційну скаргу ПАТ «Харківгаз» без задоволення.

Справа **№632/799/19**

ЯК ОТРИМАТИ БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ КОНСУЛЬТАЦІЮ:

- зателефонувати за безкоштовним номером системи надання БПД – 0 800 213 103
- звернутися до місцевих центрів та бюро правової допомоги (контакти – на офіційному сайті у вкладці «Про систему БПД - Всі центри»
- відвідати дистанційні або мобільні пункти доступу до БПД, графік роботи яких можна дізнатися в найближчому місцевому центрі/ бюро правової допомоги
- скористатися мобільним застосунком «Безоплатна правова допомога». (завантажити можна з Google Play чи App Store)
- переглянути правові консультації на довідково-інформаційній платформі правових консультацій «WikiLegalAid»

Сайт системи БПД
legalaid.gov.ua

Правнича Вікіпедія
wiki.legalaid.gov.ua

Застосунок
«Безоплатна
правова допомога»

